

Toila

Toila asub Kirde-Eestis Soome lahe rannikul Pühajõe suudme piirkonnas. Siinset loodust ilmestavad pankrannik ja sellesse lõikuv järskude veergudega Pühajõe org. Orgu laskuv Mägara oja moodustab Toila lähedal omapärase 700 m pikkuse ja kuni 10 m sügavuse kanjoni. Kanjonis paikneva mitme astanguga Aluoja joastikuga tutvume matkal.

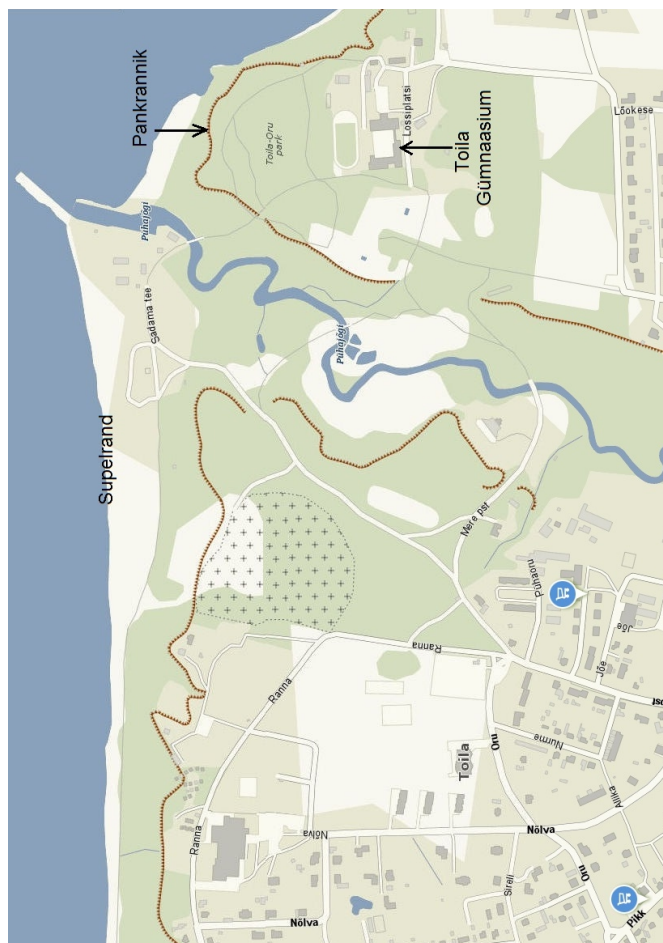
Esimeseks märgiks inimasustusest Toila piirkonnas võib pidada neljast tarandist koosnevat kivikalmet, mis pärineb oletatavasti 1. sajandist. Toila asula koosnes vanasti kahest osast – Toila-Altkülast ja Toilast. Toila-Altküla mainiti esmakordselt Kärilõpe nime all 1426. aastal, Toilat aga 1547. aastal Männikuna. Toila mõis rajati Rootsi võimu ajal 17. sajandi alguses.

Mainekaks suvituskohaks kujunes Toila 19. sajandi teisel poolel. 1897. aastal alustas Peterburi suurärimees Grigori Jelissejev Pühajõe suudmealale suvituskoha rajamist. Suurejoonelise hoone, mida hakati Oru lossiks nimetama, kavandas arhitekt G. Baranovski. Loss valmis 1899. aastal, kõrvalhooned ja park 1901. aastal. Alates 1901. aastast viibis Jelissejev koos abikaasa Maria ning viie poja ja tütreaga Orul.

Pärast revolutsiooni Venemaal emigreerus Jelissejev Pariisi. Oru loss ja park jäid ainult valvuri hooldada. 1934. aastal otsid Eesti töösturid Oru lossi ja pargi ning kinkisid Eesti Vabariigi riigipeale suveresidentsiks. Lossis veetis Eesti Vabariigi president Konstantin Päts oma perega suvepuhkust ja võttis vastu väliskülalisi.

Teises maailmasõjas loss hävis, kuid osa kõrvalhoonetest säilis. Praeguse Toila Gümnaasiumi vana hoone näol ongi tegu 19. sajandi lõpul rajatud teenijatemajaga. Gümnaasiumi uuem hoonete-kompleks on aga ehitatud 1974. aastal.

Toila kaart

ETTEVAATUST! Pankrannik on kõrge, järsk ja piireteta. Kasutage randa minekul ainult kaardil tähistatud radasid!

Kokkutuleku korraldavad Eesti Astronoomia Selts, Tartu Observatoorium, Tartu Tähetorni muuseum, Tartu Tähetorni Astronoomiarang ning MTÜ Stellaarium.

© T.E, S.E.E

Astronoomiahuviliste XIX kokkutulek

Toila, 8. – 12. august 2014

Ajakava

Reede, 08.08

- 17.00 Saabumine, registreerimine
- 20.00 Õhtusöök
- 21.00 Sissejuhatus (olme, vaatlused, teleskoobid)
- 22.00 Vaatluste juhendamine, vaatlused

Laupäev, 09.08

- 10.00 Hommikusöök
- 11.00 Hommikune sessioon:
Avasõnad
Jaak Jaaniste *Sissejuhatus kvantväljateooriasse*
Margus Saal *Higgsi bosoni roll osakeste füüsikas ja kosmoloogias*
Johan Kütt *ESTCube-1 ja edasi*
- 14.30 Lõunasöök ja Päikese vaatlemine
- 15.50 Ühispilet
- 16.00 Pärastlõunane sessioon
Mihkel Kama *Aatomite ja molekulide seiklused Universumis*
Antti Tamm *Gaasiline Universum*
Teet Kuutma *Galaktikad seest ja väljast*
- 20.00 Õhtusöök
- 21.00 Urmas Sisaski, Tiiu Sisaski ja Merike Poomi kontsert *Kolmekesi tähtede poole*
- 23.00 Vaatluste juhendamine, vaatlused

Pühapäev, 10.08

- 10.00 Hommikusöök
- 11.00 Hommikune sessioon:
Eesti Astronoomia Seltsi üldkoosolek, aastaaruande tutvustus, **uue juhatuse valimine**
Hobiastronoomia aasta teistes organisatsioonides
Astronoomiateemaline viktoriin
- 14.30 Lõunasöök ja Päikese vaatlemine

16.00 Pärastlõunane sessioon

Jaan Laur *Astronoomia uudiseid*
Tõnis Eenmäe *Tähtede uurimine suurte taevaülevaadete ajastul*
Harri Lensen, Hindrek Lootus, Anton Tuul
20. märtsi 2015. a. päikesevarjutusest Fääri saartel, reisist ja Fääri saartest
Sven-Erik Enno *Astronoomia huviliste juubelikokkutulek 2015*

- 20.00 Õhtusöök
- 21.00 Vaatluste juhendamine
- 21.30 Filmiõhtu

Esmaspäev, 11.08

- 10.00 Hommikusöök
- 11.00 Hommikune sessioon:
Kadri Tinn *Kuu pind, ehitus ja evolutsioon*
Janet Laidla *Apollo 45 aastat hiljem*
Martin Vällik *Kuidas Kuu majaga ühele pildile saada*
Tiit Sepp *BICEPS'i inflatsioon – mida me tegelikult mõõtsime?*
- 14.30 Lõunasöök ja Päikese vaatlemine
- 16.00 Matk Toilas ja lähiumbruses
- 20.00 Õhtusöök
- 22.00 Vaatluste juhendamine, vaatlused

Teisipäev, 12.08

- 10.00 Hommikusöök
- 11.00 Kokkuvõtted ja lahkumine

Kokkutuleku päevaplaan

- 10.00-11.00 Hommikusöök
- 11.00-14.00 Hommikune sessioon
- 14.30-15.30 Lõunasöök
- 16.00-19.00 Pärastlõunane sessioon
- 20.00-21.00 Õhtusöök
- 22.00 Vaatluste juhendamine

Kokkutulek Eesti kirdekaares

Kuu on olnud astronoomia huvilistele alati nii tüütus kui tore taevakeha, mida vaadelda. Seekordse kokkutuleku ajal on taevasküü – suisa super-Kuu – kui meediaväljaandeid tsiteerida, see aga muudab meie tavapärase perseiidide maksimumile orienteeritud kokkutuleku ajal taeva meteooride vaatamiseks üsna valgeks. Varemgi oleme sel juhul korraldanud kokkutulekut Põhja-Eestis, kus taevasküü keskul niiehknaa valge. Põhja-Eestis aga pole me varem olnudki!

Üks osa kokkutulekust ongi pühendatud Kuule. Esmaspäeva hommikul tehakse ülevaade meie planeedi looduslikust kaaslasest ning sellest, kuidas tema looduslikku ilu paberile panna. Super-kuud saame ka läbi teleskoobi kaeda, võib-olla isegi mõõta?

Varasematel kokkutulekutel ei ole kuigi palju juttu olnud sellest „käega katsutavast“ keskkonnast, mis Universumi põhiliselt täidab – tolmut, ja mitmesugusel kujul esinevast gaasist. Katsume selle vea parandada. Loodetavasti on ettekandjatel palju põnevaid rääkida

Eestist sai eelmisel aastal 41. kosmoseriik maailmas, orbiidile viidi Eesti esimene satelliit ESTCube-1. Täna on ESTCube-1 teinud Maale peale üle 6700 tiiru, läbides 298 miljonit kilomeetrit ehk 2 astronoomilist ühikut. Kuidas kuubikul läinud on, mida ta seal kosmoses askeldab – sellest ei saa ju kokkutulekul rääkimata jätta. Ja kuna süües kasvab isu, siis on Tudengisatelliidi meeskonnal ka uusi põnevaid mõtteid ning projekte ...

Astronoomiasse vägagi puutuv on olnud ka kogu see „tants“, mida võiks kokku võtta märksõnade Higgsi boson ja osakestefüüsika alla. Osakestefüüsika abil on võimalik anda hinnanguid meie Universumi kõige esimestele hetkedele ja võib-olla isegi proovida vastata küsimustele, miks meil on just selline maailm nagu ta on.